

наявність програмного забезпечення та достатнього обсягу даних про клієнтів. Оскільки НБУ зазначає екосистему як пріоритет свого розвитку, відповідно банки України мають всі передумови до створення власних екосистем. Можна стверджувати, що впровадження банківських екосистем є неминучим, і Україна має великий потенціал в даному напрямку. Ефективна робота власної екосистемної платформи надає безмежні переваги банку перед його конкурентами. Тому, така платформа в перспективі дозволить клієнтам виконувати повсякденні операції зручно і головне в доступному форматі.

Література

1. Ukrainian Internet Association – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://inau.ua/proekty/doslidzhennya-internet-audytoriyi>
2. Скиннер Крис. Цифровой банк. Как создать цифровой банк или статья им / К. Скиннер. – М.: «Манн, Иванов и Фербер», 2015. – 320 с.
3. Chessell M. Innovation Ecosystems – an IBM Academy of Technology study / M. Chessell. – IBM, 2013.
4. Дяченко О. Финансовая экосистема: все в одном / О. Дяченко // Национальный банковский журнал. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nbj.ru/publs/upgrade-modernizatsija/finansovaja-ekosistema>
5. K. Parker, J. Gritz, C. Phillips The future banking ecosystem. Evolution and innovation in the digital era [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://info.microsoft.com/rs/157-GQE-382/images/Future-banking-ecosystem.pdf>
6. Стратегія Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/about/refactoring/develop-strategy>

УДК 336.7

Глушко Аліна Дмитрівна,

кандидат економічних наук, доцент

Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка

Пантась Валерія Вячеславівна, Загоруйко Тетяна Анатоліївна,

Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка

СВІТОВИЙ ДОСВІД РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ

В сучасних умовах посилення відкритості національних економік, зростання внутрішніх та зовнішніх викликів і загроз функціонуванню секторів економіки, в тому числі фінансового, є причинами необхідності вдосконалення законодавчої бази регулювання та підвищення ефективності регуляторного впливу держави. Актуальним постає питання дослідження світового досвіду регулювання фінансового сектору з метою подальшого окреслення напрямів реформування інституційної структури державного регулювання фінансового сектору в Україні.

Рівень розвитку фінансового сектору є одним із визначальних факторів фінансово-економічної ситуації в країні. У зв'язку з цим необхідність створення дієвої системи ефективного регулювання фінансового сектору з боку державних структур є беззаперечною. В сучасних умовах альтернативи державному регулюванню не існує. В той же час регуляторний вплив має базуватися на принципі узгодженості інтересів усіх суб'єктів фінансового сектору через встановлення необхідних обмежень і заборон у їхніх взаємовідносинах, через непряме втручання у їхню діяльність.

З точки зору статистичної науки фінансовий сектор становлять фінансові інституції, що здійснюють свою діяльність на комерційних засадах і приймають

безпосередню участь у процесах суспільного виробництва, продукуючи додану вартість. Відповідно до міжнародного стандарту СНР-2008 та європейського стандарту ESA-2010 у вітчизняній системі національних рахунків інституційні одиниці групуються в п'ять секторів: нефінансові корпорації; фінансові корпорації; сектор загального державного управління; сектор домашніх господарств; сектор некомерційних організацій. Саме фінансові корпорації формують фінансовий сектор економіки [1]. Інформацію про економічні та фінансові зв'язки суб'єктів фінансового сектору, яка є базисом для прийняття обґрунтованих регуляторних рішень, формує Національний банк України. Так, НБУ складає статистику фінансового сектору за такими напрямками:

1. Грошово-кредитна статистика є комплексним набором даних про вимоги та зобов'язання сектору фінансових корпорацій та його підсекторів. Грошово-кредитна статистика в Україні охоплює всі банки, що створені та діють на території України (крім банків у режимі ліквідації), страхові компанії, пенсійні фонди та інститути спільного інвестування (інвестиційних фондів), кредитні спілки, фінансові компанії та інші.

2. Статистика фінансових ринків охоплює статистику процентних ставок Національного банку, депозитних корпорацій (банків) та статистику ринку цінних паперів.

3. Статистика фінансових рахунків. Фінансовий рахунок сектору фінансових корпорацій та його підсекторів відображає операції з фінансовими активами та зобов'язаннями, які здійснюються між інституційними одиницями, що є резидентами країни, і між інституційними одиницями-резидентами та рештою світу (нерезидентами).

4. Статистика індикаторів фінансової стійкості. Індикатори фінансової стійкості – це показники поточного фінансового стану і стійкості фінансових установ країни та їх контрагентів із сектору нефінансових корпорацій та сектору домашніх господарств [2].

Враховуючи вищезазначене правомірно відмітити, що в Україні функціонує секторальна модель регулювання. В цілому ж у світовій практиці виділяють три моделі регулювання фінансового сектору (рис. 1).

	Переваги	Недоліки
<p>Секторальна</p> <p>Нагляд за кожним сектором (банківський, фондовий, страховий та небанківський фінансовий) здійснюється окремим органом</p>	<p>Простота застосування: окремі регулятори здійснюють нагляд за банками, СК та небанківськими фінансовими установами, пенсійними та інвестиційними фондами</p>	<p>Фінансові групи, що складаються з різних фінансових установ, потрапляють в поле зору різних регуляторів, чіі підходи до регулювання можуть не збігатися</p>
<p>Функціональна («Twin peaks»)</p> <p>Розподіл повноважень відповідно до завдань, які курируються по всіх сегментах:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Регулятор системного ризику (пруденційний нагляд) - Регулятор діяльності на фінансовому ринку (business conduct regulator), в т.ч. захист прав споживачів 	<p>Кожен регулюючий орган концентрується на єдиній меті, що знижує ризик конкуренції цілей</p> <p>Невисока необхідність координації зусиль різних регуляторів</p>	<p>Розподіл компетенції може призводити до конфлікту інтересів</p> <p>Фінансові групи стикаються з необхідністю взаємодії з двома регуляторами</p>
<p>Консолідована (інтегрована)</p> <p>Регулювання всіх (майже всіх) видів фінансової діяльності сконцентровано в рамках одного органу</p>	<p>Уніфіковані підходи до різних типів фінансових установ</p> <p>Економія на масштабі</p> <p>Можливість уникнення конфлікту інтересів</p> <p>Моніторинг за всім фінансовим сектором, ефективний нагляд на консолідованій основі</p>	<p>Складність у поєднанні різних регуляторних цілей</p>

Рис. 1. Моделі регулювання фінансового сектору

Секторальна модель є базовою, з неї починається формування державного регулювання, коли сектори є відносно незалежними один від одного. Крім України, секторальна модель використовується у США, Греції, Іспанії, Італії, Люксембурзі, Кіпрі, Литві, Португалії, Словенії, Франції – загалом у майже 35% країн світу. Ефективність моделі, зокрема у США, визначається тісною співпрацею і меморандумами між різними регуляторами.

Функціональна модель використовується у Нідерландах, де основою інституційної реформи було розмежування функцій пруденційного нагляду та регулювання бізнесу. З 2011 року ця модель також застосовується в Новій Зеландії, а з 2013 року в Великобританії, яка відмовилася на її користь від інтегрованої моделі, що діяла в цій країні з 1997 року.

Консолідована модель використовується у більшості країн ЄС (Німеччина, Фінляндія, Швеція, Швейцарія, Польща, Естонія, Бельгія, Румунія, Болгарія, Австрія), а також у Казахстані та Японії. Таку модель використовують близько 60% країн, включаючи 36%, де повністю закріплено регулювання і нагляд на фінансовому ринку за одним органом. Проте навіть за наявності єдиного регулятора у його структурі є відокремлені підрозділи, які сфокусовані на певних типах фінансових інститутів [3].

Механізм державного регулювання фінансового ринку в Україні потребує вдосконалення, враховуючи сучасні тенденції розвитку та євроінтеграційні процеси. Аналіз економічної літератури дозволив виокремити наступні можливі напрями реформування державного регулювання фінансового сектору:

1) подальша розбудова існуючих регуляторів, а саме: посилення або перерозподіл відповідальності компетентних органів за певними секторами, що засновано на секторальній моделі нагляду. Однак такий спосіб трансформації не може привезти до зростання ефективності регулювання і нагляду, оскільки залишаються базові недоліки секторальної моделі;

2) запровадження діяльності двох окремих органів регулювання та нагляду. Цей шлях потребує суттєвих ресурсів для його реалізації та значного часу на створення двох нових органів;

3) створення окремого мегарегулятора, а саме: через передачу всіх повноважень з регулювання та нагляду загалом за всіма ринками фінансових послуг одному новому компетентному органу, відокремлення банківського нагляду від НБУ. Зазначений варіант також може бути неефективним, оскільки потребуватиме значного часу на підготовку методологічну і організаційну роботу і вимагає суттєвих ресурсів для його реалізації;

4) створення мегарегулятора на основі НБУ, через передачу Національному банку України всіх повноважень з регулювання та нагляду за всіма фінансовими установами та ринками фінансових послуг. Проте для такого варіанту існує небезпека створення регуляторної монополії у поєднанні із виконанням функцій оператора ринку [4].

Таким чином, використання світового досвіду у напрямку підвищення ефективності регуляторної політики в фінансовому секторі України дасть змогу забезпечити створення фундаментальних засад відновлення економічного зростання та фінансової стабільності.

Література

1. Теорія фінансів: підручник / Юхименко П.І., Федосов В.М., Лазебник Л.Л. та ін.; за заг. ред. В.М. Федосова, С.І. Юрія. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 576с.

2. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/statistic/sector-financial>

3. Дороніна І.І. Регулювання фінансового ринку в Україні та ЄС / І.І. Дороніна // Інвестиції: практика та досвід: наук.-практ. журн. – Київ, 2019. – № 7. – С. 70-76.

4. Карчева Г.Т., Хоружий С.Г. Реформування державного регулювання та нагляду за фінансовими установами в Україні / Г.Т. Карчева, С.Г. Хоружий // Науковий вісник Полісся. – 2017. – № 4 (12). – Ч. 2. – С. 58-61.